



Trelleborg

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 449

Del artikel: [f](#) [t](#) [in](#)

Søren Michael Sindbæk:

Trelleborg. Vikingetidens ringborge

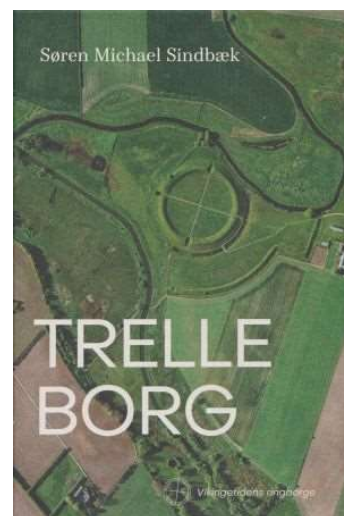
Aarhus Universitetsforlag. 144 sider, illustreret. 199,95 kr.

Af Per Ole Schovsbo

Søren Michael Sindbæk er professor i arkæologi ved Aarhus Universitet og kan skrive, så man forstår, hvad han mener. Bogen om Trelleborg er derfor en lille perle om en af vikingetidens fem danske ringborge, der har fået stor bevågenhed, fordi de er kommet på UNESCOs verdensarvsliste. Hver borg får sin bog, og Trelleborg er den første i serien, fordi den var den første, der blev udgravet. Ved at følge det arkæologiske arbejde med de fem borge vil Sindbæk også kunne vise udviklingen af den arkæologiske metode over tid, og at de moderne undersøgelser bringer mere viden til de ældre. Det vil give det samlede værk en forskningshistorisk dimension, som Sindbæk er meget optaget af.

Da vikingetiden i Norden kun er dårligt belyst i de historiske kilder og den norrøne litteratur, har de arkæologiske undersøgelser medført, at perioden ikke længere opleves som en vild og Wagner'sk overgang mellem oldtiden og middelalderen. Nu ser vi derimod de fornemme ringborge, skibene, våbnene, smykkerne, husene og udbygningen af Danevirke, byerne Hedeby, Ribe, Aarhus mfl. og det storslåede palisadeanlæg med huse og kristen runesten i Jelling som glimt af en højkultur.

Genopdagelse af Trelleborg tog sin begyndelse i 1933, da Arbejdernes motorcykelklub i Slagelse ville arrangere et dirt track-løb i det fredede voldsted. Nationalmuseets arkæolog Poul Nørlund gav lov til, at løbet blev gennemført, men gik året efter i gang med skovl og spade for at finde ud af, hvad voldstedet gemte. I de følgende 13 år blev vikingeborgen udgravet, voldene istandsat, de mange huse og vejforløb markeret, voldgravene tømt, begravelserne undersøgt og et rekonstrueret hus opført. Trelleborgs storslåede anlæg blev genindviet i 1946 efter en helt enestående arkæologisk præstation. Men man stod samtidigt med et fortidsminde, der ikke lignede noget andet og derfor vanskeligt at forstå. Den geometriske plan der måtte være planlagt og udført efter en fast plan, var så meget anderledes end de kendte militære anlæg i jernalderen og ældre middelalder. Den nærmeste sammenligning fandt Nørlund i de militære lejre og kaserner fra den romerske oldtid og ejendommeligt nok er netop den romersk fod tæt på at være den måleenhed, der var brugt ved anlæggelsen af Trelleborg.



Efterhånden som de øvrige ringborge blev fundet og undersøgt, kunne man se at Trelleborg var en del af en større helhed. De øvrige ringborge nuancerede Trelleborgs anlægs- og brugshistorie betydeligt. Borgene anses nu for at være opført af Harald Blåtand omkring 970/80 formentlig som følge af militært pres fra den tysk-romerske kejser Otto II, der regerede fra 973 og døde i 983. Er det rigtigt, kan kejserens død have nedtonet truslen fra syd, så de danske ringborge mistede deres militære betydning. Det forklarer borgenes korte militære levetid, der afsluttes af civile aktiviteter, som udnyttede anlægget, så længe som husene og de øvrige trækonstruktioner var tilgængelige. Der ses ingen spor af reparationer, ombygninger eller nedbrydning. Det hele er tilsyneladende forladt og glemt et par generationer efter borgens opførelse. Ligesom de øvrige ringborge og palisadeanlægget med huse i Jelling, der efter anmelderens mening bevidst må være udraderet af en af kong Haralds onde efterfølgere.

Sindbæk fortæller ikke kun historien om de arkæologiske undersøgelser af Trelleborg, men også om de mange jordfæstegrave og massegrave (lagt øst-vest) der kan antyde borgens besætning, vidnesbyrdene om brande, kampe og angreb og de mange uafklarede spørgsmål som står tilbage. Det gælder voldens og husenes uklare konstruktion, borgens forskellige byggefaser der måske kan afspejles i de øvrige ringborges anlæg. Anmelderen fornemmer, at Sindbæk, inspireret af arkæologen Leif Christian Nielsen, ser den ufærdige Borgring ved Køge som en trelleborg uden huse i fase 1, fase 2 kunne ligne Fyrkat med huse indenfor ringvolden efterfulgt af en fase 3, hvor husene indenfor ringvolden er nedbrændt og man derfor – formentlig af brandtekniske årsager – i stedet har bygget huse udenfor ringvolden på en art forborg bag en lav vold uden grav. Sidst en fase 4, hvor borgen havde mistet sin militære betydning og blev frigjort til civile aktiviteter, hvorfor man kan forklare at flere af de spærrede voldporte rummede værkstedsaktiviteter.

Der er mange andre spændende gamle og nye tolkninger i Sindbæks bog, der viser meget stor respekt for den arkæologiske forskningshistorie. Hidtil ukendte billeder fra arbejdet med borgens jordværker samt notater og diskussioner der også viser påvirkningen fra den tyske besættelse 1940-45. Det var ikke lige sagen at udgrave et militært anlæg i den periode, ligesom det for andre arkæologer i landet var pinligt at finde urnegrave fra romersk jernalder med hagekors-ornamenter på lerkarrene. Nazisterne var jo glade både for vikinger og hagekors.

Sindbæk fortæller med andre ord historien om Trelleborg med en usædvanlig indføling om de gamle arkæologers muligheder og vilkår og tilfører de nyeste resultater med en autoritet som gør, at man allerede nu glæder sig til bøgerne om de øvrige ringborge – og tag så også lige Jelling, Ravnning og den skånske borg med, så vi får udvidet værket til seks ringborge og en kongsgård samt en bro over Ravnning Enge. For hvem var Kong Harald Blåtand og hans bygmestre ?

[Historie-online.dk, den 18. september 2024]

SE RELATEREDE ARTIKLER



RET, MAGT OG BESIDDELSE



DET SIDSTE KONGEMORD



RET, MAGT OG BESIDDELSE